

Ferenczi Róbert emlékére

Győrffy László

Az utolsó kínai

Galbovy Attila és Péli Barna kiállítása

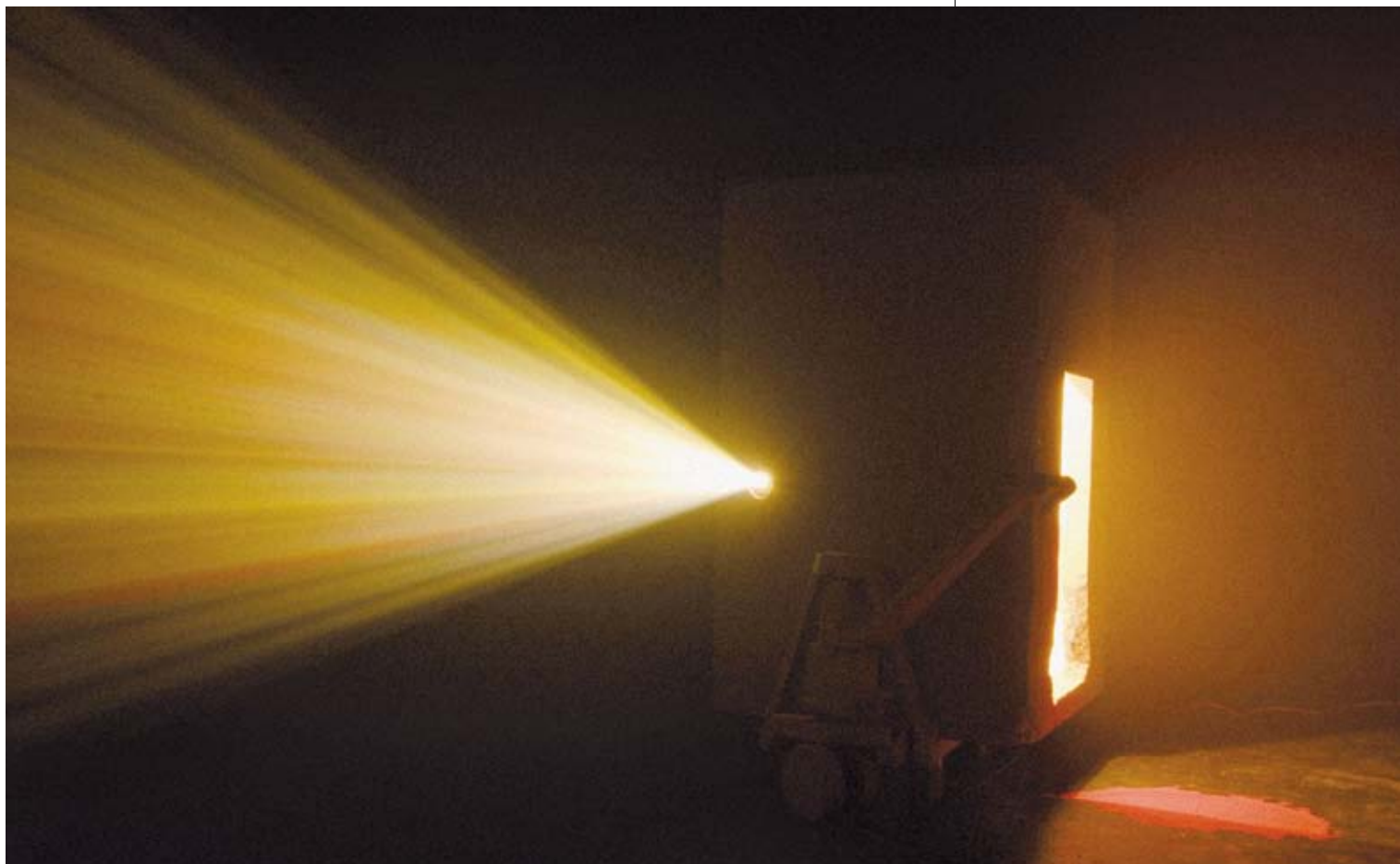
• Tűzraktér, Budapest
 • 2008. november 1 – 25.

Az utolsó kínainak lenni – a legfrissebb demográfiai mutatók tükrében – a civilizáció csődje, az Apokalipszis utáni reggel biztos jele, egy olyan *halálosan* nevetéses és lehetetlen helyzet, amely elég meggyőző indok az öngyilkosságra.

És ha szolipszista módon az univerzum központjának saját tudatunkat tekintjük, a világvégéhez épp elég egy halántéklebenyre célzott 25 mm-es töltény.

GALBOVY ATTILA és PÉLI BARNA alkotópárosa immáron nyolc éve egy négy lábbon járó oximoron: az individuálisan kollektív gondolkodás képviselője a hazai képzőművészetben. Az ő terepük egy tartósan átmeneti állapotban levő, rejtélyes cerebrális műhely, melyben egy közös agy különböző központjaiként kommunikálnának egymással. Erre a komplex hálózatú energiatelepre időnként vendégművészek is rácsatlakozhatnak, ha rendelkeznek megfelelő frekvenciájú bemenettel. Az így született, végtelenül eklektikus és mellérendelő, ezerféle anyagot halmozó szobrászati installációik minden mozzanata egy-egy hiperlink,

GALBOVY ATTILA, PÉLI BARNA
 Az utolsó kínai, 2008, © fotó: Galbovy Zoltán

amire rákattanva újabb hivatkozásokra bukkanunk. Ezekben a helyspecifikus művekben az efemer anyaghasználat olyan *minőségben* jelenik meg, mint URS FISCHER kísérleteiben, a szimuláció paródiája és a groteszk disszonancia talán csak PAUL MCCARTHY vagy JOHN ISAACS munkásságával rokonítható, de a legnagyobb közös nevező mégiscsak az öntörvényűség. Így valójában minden összehasonlítás haszontalan és félrevezető: Galbovy-Péli kettősének pszichotikus asszociációi alanyi jogon működnek. Munkáik kulcsa a nevetés, azaz a létezés abszurdítására adott elsődleges reakció, félúton a halottak szappanoperák alá kevert konzervrohogése és a Teremtőnek szegezett rebellis kacaj között. Tevékenységükben leginkább a freudi értelmezés ölt testet, melyben „a vicc mintegy a tudattalan szférájának hozzájárulása a komikumhoz”.¹ Tanya Barson, a Tate Modern kurátora szerint² a nevetés kívül áll a nyelv rendszerén, mégis rokonítható bizonyos nyelvi funkcióval, a dadogással, ezáltal az ismétlődés esszenciális eszközévé válik, amely a jelenhez ragaszkodva kizárja a fejlődés lehetőségét. Galbovy és Péli egy reciklikusan önmagából táplálkozó saját nyelvet teremtett, melynek csak egyes elemeit ismerjük, sza-

1 Sigmund Freud: *A vicc viszonya a tudattalanhoz*. In: *Esszék*, Gondolat, Budapest, 1982, 223.

2 Tanya Barson: *Powers of Laughter*. In: Jake and Dinos Chapman: *Bad Art for Bad People*, Tate Publishing, 2006, 80.

GALBOVY ATTILA, PÉLI BARNA
Az utolsó kínai, 2008, © fotó: Beöthy Balázs

bályait nem; így megfelelően elidegenítő és ismerős egyszerre ahhoz, hogy izgalmat keltsen a nézőben.

A Tűzraktér kulturális központja³ maga is egy többfunkciós organikus lény, melynek alkotórészei bármikor felcserélhetőek. A közös emlékezet szanálására ítélt raktáraiból megérkezett Galbovy-Péli targoncája, beszállítva a vetítőbe a Jövő ajándékát – igaz, néhány perc késéssel –, hogy megtudjuk végre, mi rejtőzik a Brillo-doboz mélyén: a másolat másolatának másolata. A szellem teljes rövidzárlatának sötétjében a kiutat jelentő fény a doboz egyszemélyes cellájából árad, ahol egy garbós figura ül, aki fejbe lőtte magát: lábfeje betonból, arckifejezése egykedvű – még csak vonásaiban sem kínai, de legalább újraönthető. Mindez annyira valószerűtlen és műanyag, hogy akár igazi is lehet, akár csak a vértócsa, vagy a közvetlenül az alak fejéből, a dobozon át falra vetülő vizuális reflex: félig rajz, félig diakép, az utolsó utáni pillanat, a vég kezdete, ami mostantól örökké tart. A Galbovy-Péli installációk többsége burjánzó kollázs-esztétikája révén az entrópia csodája: az adott térben a totális rendezetlenség állapotát hozzák létre. E legutóbbi beál-

lítás letisztult képlete ugyanúgy magában hordozza a szétszóródás vírusát, amely a teremben feloldódva megfertőzte a Tűzraktér labirintusának láthatatlan lakóit. Habár az alkotópárost nem viseli meg, ha műveik megromlódhatnak – sérülékeny konstrukcióikat (kevés kivétellel) maguk is szándékosan továbbalakítják, újrahasznosítják –, most ez a folyamat idő előtt felgyorsult: a kiállítás első hetében az Álomrendőrség sietve elküldte törpeit, akik az őrizetlenül hagyott tereméből elvitték az áldozat fejét és a pisztolyt, jócskán megnehezítve ezzel az azonosítást. Mint tudjuk, a fej soha nem szokott előkerülni, mert birtoklása primitív mágikus hatalommal kecsegtet (lásd Kodelka Ferenc szétdarabolását, Az Álmosvölgy legendáját vagy Kádár János koponyáját). De hiába minden igyekezet, a tetthelyről már a megnyitó alkalmával hiteles dokumentumok készültek, úgyhogy mindenki tudja, mi történt: a Tűzraktér emeletén zajlott a Nagy Bumm, az ősrobbanás több millió év múlva bekövetkező inverze; rettentő bizonyossággént a falra égetve az öntudat összeomlásának hallucinogén vázlatát, vidám haláltáncot járó lizgersav kristályok miriádjait.

Galbovy és Péli duójának sikerült lefaragnia a szobrászat fogalmáról a marandóság illúzióját, és tökéletesen materializálni a gondolatot magát; így figuráik a popkultúra szabályai szerint egy háromdimenziós képregény sebességével közlekednek. Eképpen a változást tetten érni nehéz – különösen annak, aki néha még hisz a marandóság illúziójában –, így e sorok írója már csak a torzóvá fogyott művel találkozott, majd az alkotókkal hármában rekonstruálta a pusztulás kezdetét, amely egyre inkább egy olyan képnek tűnt, amit már korábban is látott. Sőt, valójában soha nem is látott mást, csak az idióta szuicid utazását, az értelmetlen Kérdésre adott értelmetlen Választ, a sötét osztálytermet, ahol az egész elkezdődött. Mert Galbovy Attila és Péli Barna teremtményének gyermeki dekonstrukciója maga a fennálló rend, illékonyága a leggolyóállóbb állandóság, töredékessége pedig a teljesség felé mutat. Legújabb művük koordinátái akárcsak a korábbiaké, egy olyan szellemi térben helyezkednek el, amely híján van mindenféle pátosznak, és a lehető legtávolabb esik a heroizmus fellegváraitól, ám éppen ebben a térben érezhetjük azt az egzisztenciális vigaszt, mellyel létünk minden megszakítotttsága és esetlegessége ellenére is méltányolható. „Isten hiánya többé nem befejezése valaminek, hanem nyitás a végtelen felé. (...) A mítosz hiánya ugyanúgy mítosz, a legszenvtelenebb, legtisztább, az egyetlen igaz mítosz.”⁴

4 Georges Bataille: *The Absence of Myth*, Verso, London, 2006, 48.

GALBOVY ATTILA, PÉLI BARNA
Az utolsó kínai, 2008, © fotó: Galbovy Zoltán

